

Leto XXXI.

Številka 3.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

D^R. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1915.

VSEBINA.

1. Vladni načrt tarife za nagrado konkurznih in poravnalnih upravnikov	65
2. <i>Dr. M.</i> : Omejitev selilne svobode odvetnikov	72
3. Iz pravosodne prakse. A. Civilno pravo.	
<i>a)</i> Če pri kupčijah na obroke s pridržkom lastninske pravice (<i>pactum reservati dominii</i>) poseže tretja oseba z izvršbo v prodajalčeve pravice, je prodajalec zavezan k tožbi po §-u 37 izvrš. r.; kupec je le dolžan obvestiti pravočasno prodajalca o tem posegu	76
<i>b)</i> Tudi po soprogu, kako upravniku imovine soproge storjena dejanja utemeljujejo posest soproge. Že prodaja stvari iz tuje posesti je motenje posesti	82
<i>c)</i> Komenda nemškega viteškega reda ni juridična oseba ter ni za dejanje zmožna	84
<i>d)</i> Odstop vrstnega reda za hipotekarno terjatev pred pravico uživanja ne učini po zmislu § 512 o. d. z. po sebi uživalčeve obveze za plačevanje obresti od terjatve, kateri je bila dana prednost	86
B. Kazensko pravo.	
<i>a)</i> Dejstvo, da je dolžnik zapustil svoje bivališče, predno je plačal dolg, se utegne značiti kot goljufija le, če je dokazan namen, oškodovati upnike	88
<i>b)</i> Lažna prijava zbog uvrede Veličanstva osniva u isto doba zločin uvrede Veličanstva (§ 63 kaz. zak.) izločin potvore (§ 209 kaz. zak.), a eventualno i zločin krivog svjedočanstva pred sudom (§§ 197, 199 kaz. zak.). — O računanju istražnoga zatvora u kaznu	89
4. Izpred upravnega sodišča	91
5. Razne vesti	95

Slovenski Pravniki.

Leto XXXI.

V Ljubljani, 15. marca 1915.

Št. 3.

Vladni načrt tarife za nagrado konkurznih in poravnalnih upravnikov.

II.

Z navedenim načrtom se je bavila na poziv c. kr. pravosodnega ministrstva stalna delegacija avstrijskih odvetniških zbornic v svoji plenarni seji dne 18. februarja t. l. Sedemnajst zbornic, med temi tudi ljubljanska, je bilo doposlalo svoje samostalne izjave. Naravno je, da so se glede pozitivnih prememb vladnega načrta izrekala različna mnenja, a zanimivo je, da so gotova določila načrta odklonile skoraj vse zbornice. Temeljem tega gradiva in mnenja, katero je v stvari oddalo tudi trgovinsko sodišče na Dunaju, nadalje temeljem tarif (za Liberce, Prago, Brno in za Colmar v Alzaciji), ki so bile doslej merodavne za prakso, je skušala delegacija zadeti pravo in izdelala svoje mnenje, ki se je že sporočilo pravosodnemu ministrstvu v obširni spomenici. V tej spomenici se tudi večkrat navaja izjava odvetniške zbornice kranjske, ki se bistveno vjema s prejšnjim člankom »Slov. Pravnika« pod istim naslovom.

Stališče delegacije, njene izpreminjalne predloge in utemeljitev naj označimo v kratkem izpisku.

V uvodu poudarja spomenica prav primerno, da se delegacija svoj čas, ko se jej je bilo izjaviti o načrtu konkurznega in poravnalnega reda, ni protivila določbi, po kateri zamore odvetnik, če je postavljen za konkurznega ali poravnalnega upravnika, odkloniti postavitev le iz važnih razlogov, ki jih presodi sodišče — akoravno se s takim prisilnim predpisom krši pravica odvetnika po zmislu § 10. odv. reda. Reči pa moramo — izjavlja delegacija — da bi bili imeli proti taki določbi najtehtnejše pomisleke, če bi bili le slutiti mogli, da se že po prvem načrtu tarife upravništvo odvetnika izkaže za takó neugodno agendo, da se v njem kar na tri načine krči nagrada upravnika in sicer pri odmerilni podlagi, pri odstotnih stavkih in pa z

določbo glede pravnih stroškov. Tarifa mora v vsakem slučaju zagotoviti primerno nagrado. Četudi vpoštevata delegacija, da treba stroške konkurzne uprave zmanjšati v občem gospodarskem interesu, vendar nikakor ne gre, da bi se uspehi konkurza pomnožili na tako očitno škodo upravnikov. Tudi ne gre, da bi se nagrade, ki so že desetletja v občini navadi, kratkoma v stran potisnile. Tarifni stavki so v načrtu čudno nižji od onih, ki so se v raznih krajih države že udomačili vsled dogovora ali navade. Nagrada odvetniška je v prvi vrsti zavisna od njegovega truda (§ 17. odv. r., § 41. c. pr. r.) in obč. drž. zakonik sploh določa nagrado za službovanje in izgotovitev dela. Uspeh za upnike ne sme biti izključno merodaven za nagrado. Odvetnik že načeloma ne sme svoje nagrade navezati na izid poverjene mu zadeve. Njegov honorar ne sme biti provizija in ne sme biti zavisen od golega naključja, če se doseže uspeh ali ne, ker je treba njegovo delovanje smatrati z višjega stališča, ne pa po tem, koliko doseže za upništvo in za sebe. Način honoriranja, kakor ga predlaga načrt, je proti dosedanjemu stanovskemu načelu in bi dajal legitimacijo, da se uporablja tudi za drugačno odvetniško delo, kar se je do sedaj perhoreščiralo baš zaradi stanovskega ugleda. —

K posameznim določbam vladnega načrta se je izjavila delegacija nastopno:

K § 1.

Ta določba, da naj se nagrada upravnika mase odmeri po odstotkih od zneskov, ki preostanejo za poplačilo stroškov konkurznega postopanja in konkurznih terjatev, se pred vsem ne strinja s § 126. konk. r., ki zahteva in sicer v prvi vrsti ozir na vrednost mase, t. j. vrednost aktiv. Upravnik mora pa skrbeti tudi za ugotovitev dolgov, dotično delo naj se mu torej ne plača, ampak naj mu bo v škodo, ker z dolgovi se krči uspeh, torej njegov zaslužek. V mnogih slučajih se pri aktivih in pasivih pokažejo takšne komplikacije, da končni čisti prebitok ni v nobenem razmerju z delom, ki je potrebno za razjasnitev.

Skoraj vse zbornice odklanjajo odmerilno podlago načrta. Kranjska zbornica hoče imeti cenilno ali prodajno vrednost cele

mase, vštrevši posebne mase. Graška zbornica predlaga, da se prištejejo tudi pasiva. Večina zbornic je mnenja, da bodi v soglasju s tarifo za Liberce merodajen inventirani aktivum ne glede na izločitvene zahteve in zastavne pravice, in da naj se od inventirane vrednosti odštejejo zgolj zemljiškoknjižna bremena.

Delegacija se je pridružila temu mnenju z razliko, da je pri posestvih in drugih v javno knjigo vpisanih pravicah odšteti od aktivne vrednosti tri četrtine vpisanih in neplačanih dolgov in da je vrednost zaračunati najmanj z eno petinko aktivne vrednosti.

K § 2.

a) Odstotni postavki in njih stopnjevanje.

Predlagani postavki so čudno nizki in nesprejemljivi. Konkurni stroški gredo na račun večjega števila upnikov, kojih kvota se le neznatno zviša, če se stroški mase še tako krčijo, Korist posameznega upnika je naravnost malenkostna v primeri s škodo, ki naj jo trpi dotični upravnik. Uprave konkurznih mas so bile doslej nekako odškodovanje za bremena, ki jih mora odvetnik trpeti v javnem življenju. Menda justična uprava ne namerja potom takšne tarife še pomnožiti odvetniška bremena.

Liberška tarifa, ki je udomačena tudi drugod, pričinja s postavkom 25⁰/. Načrt ni vzel niti polovice tega. Ker je tudi odmerilna podloga drugačna, ne daje načrt niti ene četrtine najnižje nagrade po liberški tarifi. C. kr. trgovsko sodišče na Dunaju je pa celo mnenja, da je liberška tarifa prenizka, in nasvetuje višje postavke, s katerimi se strinja tudi dunajska zbornica.

Delegacija smatra, da je vobče primerna liberška tarifa, za Dunaj pa tarifa trgoveškega sodišča — vse pa le pod pogojem, da se sprejme odmerilna podloga v zmislu predlogov k § 1.

Delegacija se tudi izreka proti stopnjevanju postavkov, ker je preveč komplicirano.

b) Nastavki glede na različne načine rešitve konkurza.

Več zbornic, tako tudi ljubljanska, je mnenja, da naj bo enaka nagrada, če se konkurz konča z razdelitvijo (§ 139) ali pa s prisilno poravnavo (§ 157).

Stalna delegacija se izraža, da ne gre delati prevelike razlike. Upravnik mase naj ne bo zaradi svoje koristi nasprotnik prisilne poravnave, katero je vedno želeli z narodnogospodarskega stališča. Tudi se prisilna poravnava navadno sklene že proti koncu konkurza. Povprek se priporoča nekoliko nižja nagrada, kakor pa naj velja za slučaj razdelitve. Tudi rešitev konkurza po § 166 odst. 1 in § 167 k. r. je praviloma le druga oblika poravnave in je navadno večje delo že opravljeno.

Delegacija upošteva torej različne načine rešitve v zmislu načrta in priporoča za nagrado razmerje 6 : 5 : 4, potem da se pridrži § 2, odst. 3; enaka nagrada pa naj velja tudi za slučaj prisilne poravnave, če se sklene, ko je načrt končne razdelitve že predložen.

c) Pravica zvišanja.

Načrt dovoljuje zvišanje tarifne nagrade, ako pri odpravi konkurza po § 139 k. r. dobe konkurzni upniki III. razreda več kot 25⁰/₀-kvoto. Nagrada naj se zviša za toliko odstotkov, za kolikor se zviša kvota. Ta določba ima po mnenju delegacije prav majhno vrednost. Kjer se da doseči visoka kvota, pride itak do poravnave brez konkurza. Izvanreden trud upravnika naj se rajši nagradi v zmislu § 126 odst. 2 k. r.

Nadalje dovoljuje načrt zvišanje tarifarne nagrade in sicer do največ 50⁰/₀, kadar so dani pogoji § 126 odst. 2 k. r. Več zbornic in tudi delegacija je mnenja, da je ta določba v protislovju z istim § 126, odst. 2, ki ravno izključuje uporabo tarifa. Zato bi bilo črtati to določbo in napotiti morda na § 126 odst. 2, konk. reda.

d) Najmanjša nagrada.

V načrtu ni nobene določbe za najmanjšo upravnikovo nagrado, dasi o tem govore vse znane tarife. Vsak, tudi najmanjši konkurz, prizadene upravniku toliko dela, da mu za vsak slučaj gre najmanjša nagrada. Če ni zanjo zaloge, pač ni treba otvoriti konkurza. Več zbornic je predlagalo določene minimalne zneske. Delegacija se je pridružila predlogu dunajske zbornice in trgovinskega sodišča dunajskega, da naj za najnižjo stopinjo znaša najmanjša nagrada 500 K. Ta znesek naj bo tudi mero-dajen za predujem stroškov, ki ga mora upnik založiti za otvo-

ritev konkurza, oziroma za presojo, če naj se odkloni konkurzni predlog radi nezadostne imovine (§ 73 k. r.).

e) Posebne nagrade.

Več zbornic je zahtevalo, da naj se za gotova posebna dela upravnikova določijo poleg pavšalnih pristojbin posebne nagrade. Delegacija zahteva posebne nagrade samo za nadaljevanje obrtnih podjetij, in sicer v zmislu liberške tarife z dvema odstotkoma prometa. Nadaljevanje obrtnih podjetij namreč nima navadno nič opraviti z višino aktiv, pasiv in razdelilne kvote. Največkrat gre za to, da se podjetje ohrani in imajo od tega korist poglavitno uslužbenci. Tudi upniki utegnejo imeti iz tega hasek, ki se pa vendar v konkurzni kvoti ne izrazi. Posebna nagrada je osobito upravičena, ker taka uprava lahko dolgo časa traja in ker ne pride do veljave v odmerilni podlagi, naj ta že upošteva bolj aktivum ali bolj uspeh.

K § 3.

Skoraj vse zbornice odklanjajo odločno ta predlog, da naj pristoji upravniku mase sodno odmerjena nagrada za pravde in eksekucije, ki jih ima zaradi mase, le toliko, kolikor stroškov dejansko izterja od nasprotnika. Vsled take določbe bi odvetnik-upravnik ne dobil za izgubljeno pravdo nobenega povračila, v slučaju poravnave pa le tedaj, če mu jih nasprotnik plača v sodno določenem znesku. Upravnik se ne bo rad odločil za pravljanje, ker ne bo hotel prevzeti rizika bodoče neznane odločbe, še manj pa rizika izterljivosti. Načrt se menda boji, da bi si upravnik s številnimi tožbami in brezuspešnimi eksekucijami delal zaslužek, ki bi bil neupravičen glede na aktiva mase in na kvote upnikov. Ali za to je tukaj določba § 112 odst. 2 k. r., da more pravdno sodišče naložiti upravniku povračilo stroškov v konkurzno maso, ako se je nagajivo pravdal. Če se pa prične pravdati v dobri veri, in zlasti s pritrdilom upniškega odbora ali konkurznega komisarja, tedaj ni nobenega razloga, da bi se zahtevalo brezplačno delo, osobito ne, če je za pravde predpisano odvetniško zastopstvo, ko si mora tudi upravnik-lajik najeti plačanega odvetnika.

* Stalna delegacija torej smatra, da je popolnoma nesprejemljivo načelo, katero izraža načrt v § 3. To načelo ni škodljivo le za upravnika mase, ampak tudi za upnike. To načelo utegne povzročiti v upravi mase tendence, ki bodo na kvar pravnosti in smotrenosti konkurzne razprave. Vendar pa je večina delegacije mnenja, da spada izterjanje prezadolženčevih terjatev k normalnim dolžnostim uprave, in priporoča zato, da se eksekucije sploh posebej ne nagradé, tožbe upravnika pa tedaj ne, če proti plačilnemu nalogu ali plačilnemu povelju ni bilo upora ali če se je pravna stvar pri prvem naroku rešila z zamudno, potem s pripoznalno sodbo, s poravnavo ali kako drugače. Gotove izdatke mora povrniti masa, če se ne izterjajo od nasprotnika. K izdatkom je prišteti potovalne stroške in pristojbine (tarifa za kurencije B) ter stroške substituta, ne pa pisnine.

K § 4.

Vprašanje o pavšalni nagradi za upravo, vnovčenje in razdelitev posebne mase je jako težak problem, ki ga načrt sploh ne reši. Za vnovčenje in razdelitev posebne mase daje načrt sodišču le oblast, da lahko prisodi upravniku pavšalno nagrado, ki je vsaj za polovico manjša nasproti stavkom v § 2 odst. 1. To pa sploh ni nikako tarifiranje, ampak le prost prevdarek, ki je zanj določena samo gorenja meja. Kaj je posebna masa in ali spada v odmerilno podlago tudi znesek, ki gre zastavnim upnikom, ni povedano. Za upravo bi se v tem slučaju ne dobilo nobne nagrade. Vendar pa ne gre, da bi bila brezplačna, osobito ker lahko traja morda več let. Po § 49 k. r. je nagraditi tudi upravo posebne mase.

Delegacija priporoča za upravo posebnih mas nagrado in sicer ustrezno povprečni praksi c. kr. izvršilnega sodišča na Dunaju s 5% brutto-dohodkov. Za vnovčenje in razdelitev posebnih mas pa naj se pripozna pristojbina v zmislu predloga k § 1 načrta.

K § 5.

Poravnalnemu upravniku odkazuje načrt polovico pavšalne nagrade po § 2, ki bi pristojala upravniku mase, če se konča konkurz s prisilno poravnavo. Delegacija smatra, da je to

primerno, opozarja pa pri tej priliki, da mnogo sodišč ne postavlja odvetnikov za poravnalne upravnike, akoravno gre v poravnalnem postopanju često za težka vprašanja in je sodelovanje odvetnika umestno.

K § 6.

Delegacija priporoča, naj se ta določba črta, ker ni nobenega pravega razloga, da bi se pavšalne nagrade še krčile za odvetnike, ki sicer spadajo pod odvetniško tarifo družega, oziroma tretjega krajnega razreda.

K § 7.

Več odvetniških zbornic se je izreklo zoper to, da bi upravniku-lajiku šla ista nagrada, kakor upravniku iz odvetniškega ali notarskega stanu. S tem bi se znabiti podpiralo zakotno pisaštvo. Delegacija pa je pritrdila vladnemu načrtu. Če potrebuje upravnik-lajik pravno zastopstvo, naj se mu po načelu, izraženem k § 3, z enakimi pogoji povrnejo pravdni stroški iz mase. Če pa se le posvetuje s pravozastopnikom ali si da po njem sestavljati vloge, osobito za izterjanje terjatev, mora stroške trpeti sam, ako jih ne dobi od nasprotnika.

K § 8.

Delegacija se strinja s predlogom načrta, ki uravnava razmerje med upravnikom mase in njegovim naslednikom glede delitve nagrade. Želi pa, da bi se ob taki osebni premembi zvišala skupna pristojbina za eno četrtnino, ker je v takem slučaju treba mnogo novega osobito informacijskega dela.

K § 9.

Bil je pomislek, da naj bi tarifa ne veljala nazaj za konkurze, ki so se otvorili izza januarja 1915. Delegacija ne ugovarja tej določbi, češ da bi se tarifa, osobito če bi bila primerna, tudi tedaj prosto uporabljala, kadar je odmera stroškov prepuščena sodnemu preudarku

Omejitev selilne svobode odvetnikov.

Izšla je ces. naredba z dne 11. februarja 1915, drž. zak. št. 33, da se dovoljuje pravosodnemu ministrstvu, določiti okolišev višjih deželnih sodišč, v katere ni dopustna selitev odvetnikov iz okolišev drugih višjih deželnih sodišč (§ 21 odv. reda). Z ministrsko naredbo se tudi lahko določi, da se smejo v odvetniške imenike določenega okoliša višjega dež. sodišča vpisati odvetniški kandidatje le takrat, če so bili vpisani gotovo dobo v imenik odvetniških kandidatov dotičnega višjesodnega okoliša.

Na tej podlagi je takoj izdalo pravosodno ministrstvo naredbo z dne 11. februarja 1915, drž. zak. št. 34, da se odvetniki iz okolišev drugih višjih dež. sodišč ne smejo do preklica seliti v okoliš višjega dež. sodišča na Dunaju in da se smejo v odvetniške imenike tega višjesodnega okoliša vpisavati odvetniški kandidati le tedaj, ako so bili najmanj dve leti vpisani v imenik odvetniških kandidatov pri eni izmed odvetniških zbornic v okolišu tege višjesodnega okoliša.

Ta hipna preuredba odvetniškega reda je vzbudila presečenost in veliko razburjenje, seveda v prvi vrsti v odvetniških krogih. Ne samo, ker zadeva ob temeljno stanovsko pravico svobodnega preseljevanja, marveč tudi, ker je očitno naperjena proti onim nesrečnim odvetnikom s sedežem v Galiciji in Bukovini, ki so morali trumoma bežati pred sovražnikom in so se s svojimi rodbinami vred zatekli v dunajsko prestolnico, nekateri pač z namenom, da tu z nadaljevanjem prakse služijo svoj vsakdanji kruh in če treba si tudi v zmislu § 21 odv. r. zagotove nov uradni sedež. To jim je sedaj naredbenim potom onemogočeno, kakor je tudi odvetnikom izven spodnje- in gorenjeavstrijske ter solnograške kronovine zabranjena selitev v okoliš višjega dež. sodišča na Dunaju, dočim ostane odvetnikom iz tega okoliša svoboda selitve kamorkoli v druge kronovine kakor doslej.

Da bode ista pravosodna uprava, ki je nedavno v svojem načrtu novega odvetniškega reda pripoznala načelo svobodnega gibanja odvetnikov, začela zapostavljati to načelo, ni bilo misliti. Presenetilo je zlasti, da se je to zgodilo, ne da bi bile o taki

nameri poprej obveščene odvetniške zbornice, osobito njih delegacija, dasi se je bil doslej sedanji pravosodni minister držal dosledno hvalevrednega pravila, da se pri vseh načrtih, ki se tičejo odvetniškega delokroga, povprašajo za mnenje odvetniške zbornice. V tem slučaju se je premenil odvetniški red celo nekaj dni potem, ko se je bila najštevilnejša in drugače zelo merodavna odvetniška zbornica na Dunaju v svoji plenarni seji dne 5. februarja izrekla s pretežno večino proti vsaki naredbi zastran preseljevanja odvetnikov in to baš spričo »navala« odvetniških beguncev iz vzhodnih pokrajin.

Vsemu temu primeren odmev je dobila ta ministrska naredba takoj v raznih javnih dunajskih glasilih, zlasti tudi v »Jur. Blätter« in »Gerichtshalle«. Cela vrsta znanih dunajskih odvetnikov in pravniških pisateljev pobija utemeljenost in smotrenost te premembe odvetniškega reda, osobito tudi glede na njen način in njeno dobo. Da so se oglasili tudi odvetniki iz Galicije in Bukovine za svojo, najbolj prizadeto usodo ter napovedali vse korake za obrambo svojih pravic, skoraj ni treba posebej omenjati. Po nujnem predlogu njihovih zbornic je sklenila oster protest zoper naredbo tudi delegacija odvetniških zbornic v svoji seji dne 18. februarja, ko se je bila zbrala na posvetovanje o ministr. načrtu za nagrado konkurznih upravnikov. Za ta protest in umik naredbe so glasovali vsi delegati, razun treh, in pri tem jo edinole štajerska zbornica izjavila po svojem zastopniku, da odobruje ministr. naredbo. Vsa ta, torej skoraj brez izjeme neugodna kritika, po svoji obliki prostodušna, odločna, deloma tudi agresivna, je našla tudi ob sedanji strogi cenzuri prosto pot v javnost.

Stvar je prevažna, da se ne bi ogledala od »pro«- in »contra« strani. Nagibe k naredbi je vlada razglasila v uradnem listu naslednje: »Leto za letom narašča odvetništvo v mnogih krajih tolikanj, da se je bati za položaj stanu, za interese pravosodja in prebivalstva, ki išče pravice. Vojno stanje je povečalo nevarnost nagle, znatne pomnožitve odvetnikov v okolišu višjega dež. sodišča na Dunaju s priseljevanjem tujih odvetnikov. Mnogo odvetnikov, ki so zaradi vojnih razmer popustili svoje domovališče, je pokazalo namero, preseliti se na Dunaj ali kam drugam v tem višjesodnem okolišu. Takšna nagla po-

množitev bila bi v sedanjih razmerah posebno nevarna, ker je vojno stanje itak zelo skrčilo priliko odvetniškega zaslужka. Vlada je torej prisiljena k sredstvom zoper to, in zato izide cesarska, oziroma ministrska naredba (znane vsebine).« — K tem nagibom pripominja češki »Právník«: Vsakdo bo pritrdil, da pristojna vsem beguncem iz Galicije in Bukovine, torej tudi odvetnikom, izdatna podpora, do katere imajo pravico kakor državljani. Ne smemo pa biti za to, da bi se ta podpora dala na način, po katerem bi bil ogrožen itak prenapolnjeni odvetniški stan na Nižjeavstrijskem, kar bi se gotovo zgodilo z naglim in neomejenim navalom galiških in bukovinskih beguncev. Drugače je pomniti, da se končno tu uradno konstatuje čedalje večje prenapolnjenje odvetništva in iz tega izhajajoča nevarnost za koristi pravosodja in občinstva.«

To je vse, s čimer se — vsaj v javnosti — opravičuje izdana naredba.

Nasprotna kritika pa — ki je osredotočena v posebni spomenici zbornic v Lvovu, Krakovu, Przemyslu, Samboru in v Bukovini (poslujočih sedaj na Dunaju) — navaja in poudarja bistveno:

1. Z naredbo se predvsem rušijo temeljne pravice odvetniškega stanu, kojega nezavisnost in samouprava sta potrebni v pravni državi kakor garancija za pravilno izvrševanje pravic občinstva.

a) Ž njo se odpravlja selilna svoboda odvetnikov, na kateri skoraj pol stoletja deloma temelji nezavisnost avstrijskega odvetništva. Odvetnikom iz Galicije in Bukovine se jemlje pridobljena pravica, ne da bi se jim obenem zagotovila eksistenca z uradnim sedežem. To ni niti pričetek za »*numerus clausus*«, ker se ne da naredba spraviti v nikak organizacijski sistem odvetništva.

b) Naredba krši državni osnovni zakon z dne 21. dec. 1867, drž. zak. št. 142 in sicer v čl. 4. in 6. o selilni svobodi, ki velja tudi za izvrševanje vsake pridobitne stroke, kjerkoli v državi pod zakonitimi pogoji. Ta selilna svoboda se po § 1 zak. od 5. maja 1869 tudi med vojno ne da suspendirati, najmanj pa s § 14. Če torej naredba prepoveduje, ne da bi se premenili zakoniti pogoji za izvrševanje odvetništva, selitev odvetnikov v okoliš višjega dež. sodišča dunajskega, se s tem protizakonito posega v ustavno zajamčene pravice državljanov.

2. Z naredbo se krati avtonomija odvetništva, ki obsega v glavnem zakonito oblast, da odvetništvo samo odloča, kdo mu naj z zakonitimi pogoji pripada in kdo ne. Naredba prepoveduje odvetniškim zbornicam višjesodnega okoliša dunajskega, vsprejemati v svojo sredo kolege istega prava in iste države. Ustvarjen je precedens, vsled katerega se ostanek avtonomije do preklica le še tolerira.

3. Naredba krši pridobljene pravice. Ako je okolo tisoč odvetnikov moralo pobegniti iz Galicije in Bukovine, pa se ne smejo preseliti s svojo prakso, pomeni to za njih izgubo odvetniške pravice. Prepoved velja sedaj sicer le poglavitno glede Dunaja. Če pa je bila potrebna tukaj, kjer gre za dva milijona prebivalcev in za okolo 1500 odvetnikov, in če se je ves višjesodni okoliš zaprl spričo 70 galiških in bukovinskih odvetnikov, ki so naznanili namen preselitve, potem bi bila prepoved osnovana tudi, ako bi se le nekaj odvetnikov hotelo preseliti v kak drugi manjši kraj, z eno besedo: povod bi bil na podlagi vladnih nagibov, da se odvetnikom-beguncem pozapro vsi ostali sodni okoliši. To pa je gola razlastitev pravic dotičnih odvetnikov, ki je tembolj neutemeljena, ker se ni v protislovju z načeli vsakega zakonodajstva določila nikaka odškodba za prizadete.

4. Če vladni nagibi pravijo, da je bilo treba naredbe radi nevarnosti za pridobitne razmere dunajskih odvetnikov, je omeiniti, da Berlin ne šteje mnogo več prebivalcev, kakor Dunaj, a ima 1000 odvetnikov več. Budapešta, ki šteje komaj polovico dunajskega prebivalstva, ima blizu 2000 odvetnikov. Če bi se torej na Dunaj priselilo sedaj 70 odvetnikov, ki nimajo z domačim prebivalstvom nobenih zvez, bi to baš v vojnem času gotovo nič ne vplivalo na zaslužek ostalih 1500 odvetnikov. Dunajska zbornica sama ne uvidi nobene nevarnosti, sicer bi si pa že znala pomagati, ne da bi bilo treba kršiti temeljne pravice odvetništva in še višjih družabnih vrednosti.

Vsled sovražnikove invazije na vzhodu države se je na Dunaju nastanilo kakih 250.000 ljudi iz Galicije in Bukovine. Vsaj 150.000 jih prlpada k srednjemu in imovitejšemu sloju. Ti naseljenci potrebujejo baš sedaj za svoje pravne razmere odvetniške pomoči. Na Dunaju poslujejo celo sodišča za Galicijo in to tudi v zadevah, katere so že leta in leta zastopali gališki

odvetniki. Vsi oziri pravne politike govore za to, da imajo stranke domače zastopništvo, ki se je z njimi vred preselilo na Dunaj. Z naredbo se gotovo tudi ne mara doseči to, da gališki odvetniki izgube svojo klientelo in jo oddajo — dunajskim.

5. Galicija obsega 78.000 štir. kilometrov površine. Po oficialnih pozvedbah je le 4000 štr. kilometrov zemlje, ki ni prizadeta po vojnih dogodkih. Galicija je torej žrtev za celo Avstrijo. Skoraj vsi gališki odvetniki so prišli ob znaten del premoženja, nekateri so izgubili vse, še drugi so ujetniki v Sibiriji. In po vsem tem, baš iz tega povoda se tem odvetnikom utesnjuje, da, celo onemogoči zaslužek. Z naredbo se je ustvarilo izjemno stanje ne v podporo, ampak na škodo teh odvetnikov. Naredba greši objektivno proti načelu, katero je izrekel znan učitelj državnega prava, da mora namreč vsako pravno pravilo uresničiti vsaj etični minimum. — —

Tako kritika. Mnogi pravijo po vsem tem, da zadeva spada med uganke. Sluti se, da za to kratko naredbo tiče problemi in dejstva, ki vplivajo daleč preko na videz skromne, začasne odredbe. Čas bo pojasnil tudi to. Za sedaj je izhod — težak.

Dr. M.

Iz pravosodne prakse.

A. Civilno pravo.

a) Če pri kupčijah na obroke s pridržkom lastninske pravice (pactum reservati dominii) poseže tretja oseba z izvršbo v prodajalčeve pravice, je prodajalec zavezan k tožbi po §-u 37 izvrš. r.; kupec je le dolžan obvestiti pravočasno prodajalca o tem posegu.

Na podlagi naročilnega lista z dne 19. decembra 1909 je prodala in izročila tožnica A, trgovka s šivalnimi stroji, tožencu B, tovarniškemu delavcu, dne 14. januarja 1910 šivalni stroj za dogovorjeno kupnino 110 K, plačljivo v mesečnih obrokih po 4 K proti izgubi obrokov ter s pridržkom lastninske pravice na kupnem predmetu do popolnega plačila kupnine. Na to je plačal toženec skupaj le 8 kron.

Glasom izvršilnega akta E 84/10 je zarubil ta šivalni stroj zahtevajoči upnik L. M. zoper toženčovo ženo C radi izterjanja 154 K 74 h dne 15. februarja 1910 ter ga na javni dražbi dne 12. marca 1910 zdražil za 49 kron.

Tožnica A je terjala od toženca B ter njegove žene C poplačilo ostanka kupnine 100 K, v tožbi kakor pri ustni razpravi izjavljajoč, da utesni neplačano kupnino 102 K na vtoženi znesek, katero izjavo sta toženca vzela naznanje.

S sodbo z dne 16. novembra 1910 op. št. C b I 69/10-8 se je tožbeni zahtevek zavrnil in sicer glede prvotoženca začasno, glede drugotoženke nepogojno.

S tožbo C I 17/11 je vtoževala tožnica A od toženca B ponovno plačilo ostale kupnine 102 kron.

Okrajno sodišče v Kranjski gori je s sodbo z dne 18. marca 1911 op. št. C I 17/11-6 tožbeno zahtevo zavrnilo in sicer glede delnega zneska 100 K začasno, glede ostanka po 2 K pa nepogojno, ter obsodilo tožnico v plačilo pravnih stroškov.

Razlogi.

Tožbi v podlago služeče pravno opravilo je kupčija na obroke v zmislu zakona z dne 27. aprila 1896, d. z. št. 70, ker gre za prodajo šivalnega stroja, premične stvari, v izvrševanju trgovanja, ker je kupno ceno odplačevati v delnih zneskih in ker se je kupni predmet pred popolnim plačilom kupnine izročil kupcu. Med strankama sklenjeni dogovor, da si pridrži tožnica lastninsko pravico na kupnem predmetu do popolnega plačila kupnine, je dopusten in pravnoobvezen, ker ni niti v občnem drž. zakoniku, niti v zakonu o kupčijah na obroke najti določil, iz katerih bi se mogla izvajati neobveznost te postranske zaveze.

S pridržkom lastninske pravice je za pridobitev lastnine zahtevano izročilno dejanje, kolikor se tiče v to potrebne izročilne volje, odvisno od popolnega plačila kupnine. Izročitev je pogojena torej odložilno do poravnave kupnine. Kupni predmet, če tudi dejansko izročen, ostane do polnega plačila kupnine v lastnini prodajalčevi.

Iz tega, v zvezi z obojestranskim pripoznanjem, da je toženec na kupnino izročenege mu šivalnega stroja plačal le 8 K, sledi, da je bil v izvršilni zadevi L. M. zoper toženčovo ženo dne

15. februarja 1911 zarubljeni in dne 12. marca 1911 na javni dražbi prodani šivalni stroj v tem času še vedno v tožničini lastnini. Po zaslišanih pričah v zvezi z listinami, ki jih je predložil toženec ter upošteva je tožničino priznanje, da je prejela od toženca več pisem, je dalje dokazano, da je toženec obvestil tožnico o izvršenem rubežu njej lastnega šivalnega stroja, naznanjajoč ob enem ime zahtevajočega upnika in jo pozval, naj ukrene, kar je v varstvo njenih pravic potrebno.

Če tudi bi bil toženec kot posestnik zadevnega stroja upravičen k izločitveni tožbi v zmislu § 37 i. r. zoper zahtevajočega upnika L. M., se mu to, da ni tožil, ne more šteti v krivdo, in to tem manj, ker pri danem položaju ni bil v to zakonito zavezan, ker je tožnico o izvršenem rubežu pravočasno obvestil, a za naključje ni odgovoren (§ 964 o. d. z.), in ker ga sicer, kar tožnica niti ne trdi, kot hranitelja krivda ne zadene.

Če je torej tožnica vsak korak v obrambo svoje lastnine opustila ter ni zoper uvedeno izvršbo ničesar ukrenila, mora sama trpeti posledice svoje opustitve (§ 1064 o. d. z.).

Ker je toženec vsled navedenega dražbenega postopanja prišel ob posest šivalnega stroja brez svoje krivde, in ker ga tožnica v tej njegovi posesti ni varovala, tako ona sama pogodbe ni izpolnila, kajti pri kupčijah na obroke je po določenih § 1 zakona z dne 27. aprila 1896 d. z št. 70 kupni predmet izročiti kupcu takoj in pred popolnim plačilom kupnine in tožnico zadene krivda, da se je prodal šivalni stroj; zato tudi ona ne more terjati od sopogodnika izpolnitve nasprotne obveze, plačila kupnine za zdaj, dokler je ona sama v izpolnitvi pogodbe mudna.

Pri tem stvarnem in pravnem položaju in ker toženec svoje pogodbene zaveze iz citirane kupčije v bistvu, a z navedeno utesnitvijo pripoznava, bilo je tožbeno zahtevo gledé delnega zneska 100 K začasno zavrnuti.

Zahtevo glede ostanka kupnine 2 K je pa bilo zavrnuti, ker je tožnica po vsebini tožbe C b I 69/10 in njenega dejanskega stanu svojo zahtevo iz naslova kupnine v znesku 102 K prostovoljno in izrecno na 100 K skrčila in se je ta utesnitev, katero je toženec vzel na znanje, stavila tožbeni zahtevi v podlago. S tem svojim postopanjem, katere se upravičeno drugače tolmačiti ne more, odrekla se je pa tožnica svoji zahtevi glede zneska 2 K

v smislu § 1444 o. d. z., vsled česar je toženčeva zaveza, plačati ga, ponehala.

Prizivno sodišče v Ljubljani je s sodbo z dne 2. junija 1911 op. št. B c III 93/11-4 na priziv tožnice tožbeni zahtevi glede zneska 100 K ugodilo, zahtevo glede zneska 2 K zavrnilo ter obsodilo toženca v poplačilo stroškov obeh instanc.

Razlogi.

Ugotovljeno je, da je tožnica prodala tožencu dne 19. decembra 1909 šivalni stroj s pridržkom lastnine in proti plačilu kupnine 110 K v obrokih ter ga dne 14. januarja 1910 tožencu dobavila in izročila. Po odplačilu 2 obrokov po 4 K zarubil je ta stroj neki tretji zoper toženčevo ženo ter ga na dražbi dne 12. marca 1910 zdražil za 49 kron. Sklepajoč, da je kupec prodajalko o uvedeni izvršbi obvestil, je okrajno sodišče mnenja, da je bila prodajalkina dolžnost, oglasiti proti izvršbi upor v zmislu § 37 i. r. Temu pa ni tako.

Po določilih zakona o kupčijah na obroke je prodajalka le dolžna, na obroke prodano stvar izročiti kupcu. To zavezo je izpolnila prodajalka dne 14. januarja 1910. Z ozirom na to, da si je pridržala lastnino do popolnega plačila kupnine, ima pač pravico proti izvršbi, kolikor zadeva ta prodani stroj, vložiti upor v zmislu § 37 i. r., zavezana pa v to ni. To tem manj, ker pristoja kupcu in denšnjemu tožencu ista pravica.

Izvršilni red je v tem oziru pripoznal pravico do upora vsaki osebi, katera zatrjuje na predmetu, v izvršilu se nahajajočem, kako pravico, katera bi opravo izvršbe učinila nedopustno. Toženec je sprejel dne 14. januarja 1910 šivalni stroj v svojo posest in porabo, ta preide po plačilu kupnine sam ob sebi v toženčevo polno last, tako, da v resnici ne more biti govora le o odloženi lastninski pravici.

Ni nobenega dvoma, da so te posestne, porabne in odložene lastninske pravice toženčeve pravice, ki ne dopuščajo oprave izvršbe na ta predmet.

Stvar toženca kot najbolj prizadetega je bila, vložiti zoper izvršbo upor, kakor ga je nameraval, kajti glasom rubežnega zapisnika z dne 15. februarja 1910 op. št. E 84/10-2 je uveljavljala njegova žena in zavezanka lastninsko pravico svojega moža

glede šivalnega stroja. Posledice nevloženega upora zadenejo torej le toženca in se ne morejo pripisovati tožnici.

Dokazovanje glede obveščanja tožnice o izvršbi je bilo sploh nepotrebno, tako, da o prizivnih razlogih pomanjkljivosti postopanja in napačne dokazne ocene ni razpravljati.

Prizivni razlog pomotne pravne presoje je podan, prizivu je bilo ugoditi in zahtevo na plačilo še ostale kupnine spoznati za opravičeno.

Rešiti je le še vprašanje glede visokosti zaostale kupnine. V tem oziru je upoštevati, da je tožnica v svoji prvi tožbi, navajajoč, da znaša kupninski ostanek še 102 K, izjavila, da ta znesek utesni na 100 K. Ker je vsako daljno izjavo opustila, je nazor upravičen, da se je diferenci 2 K odrekla. Tozadevno je prvosodni izrek pravilen in primerno utemeljen. S tožbo zahtevani delni znesek 2 K je bil vsled odreka po pravici zavrnuti. ter tozadevno priziv odkloniti in prvosodno sodbo potrditi.

Vrhovno sodišče je s sodbo z dne 16. februarja 1912 op. št. Rv VI 451/11-1 toženčevi reviziji ugodilo, prizivno sodbo spremenilo in obnovilo prvosodno sodbo.

Razlogi.

Na št. 4 § 503 c. pr. r. oprta revizija je utemeljena.

Po nižjesodnih ugotovitvah je prodala tožnica tožencu dne 19. decembra 1909 šivalni stroj s pridržkom lastninske pravice ter proti plačilu kupnine 110 K v obrokih in mu ga dne 14. januarja 1910 dobavila in izročila. Po odplačilu 2 obrokov je neki tretji v svoji izvršilni zadevi zoper kupčevo ženo ta stroj v kupčevem stanovanju dne 15. decembra 1910 zarubil in ga na javni dražbi dne 12. marca 1910 za 49 K zdražil.

Pri kupni pogodbi sklenjeni dogovor, da si pridrži prodajalec na kupnem predmetu lastninsko pravico. je po svoji pravni naravi kup pod odložitelnim pogojem; izročitev šivalnega stroja v tem slučaju ni izročitev v last, ampak izročitev v hranitev, kakor tudi naročilni list z dne 19. decembra 1909 izrecno navaja, da so premične stvari do časa, dokler ni kupnina popolnoma plačana, kupcu zaupano blago. Ni razmotrivati, ali je tudi hranitelj, ki nima nikdar posesti po pravu na zaupani mu stvari, in ki je marveč le imetelj (detentor), upravičen k uporni tožbi po § 37

i. r. Zavezan v to gotovo ni, ker ga zadenejo le v §§ 961 — 966 o. d. z. navedene obligatorne zaveze hranitelja napram prodajalcu kot položniku. Tem dolžnostim je pa toženec povsem zadostil, kajti on je tožnico po nižjesodni ugotovitvi obvestil o rubežu šivalnega stroja s pozivom, da naj v stvari ukrene, kar je v obrambo njenih pravic potrebno. S tem je storil toženec vse, v kar je bil kot hranitelj zavezan. Če tožnica na to ni potrebnega ukrenila, da si obdrži svojo lastnino, zadene krivda le njo samo in toženec za to ne more biti odgovoren; kajti tožnica vendar ni mogla zahtevati, da naj ji poda toženec, priprost tovarniški delavec, pismeno informacijo za tožbo, v kar kot hranitelj tudi zavezan ni bil, in bi bila njena stvar, informirati se podrobno pri okrajnem sodišču v Kranjski gori o zadevi, o kateri jo je bil toženec obvestil. Radi tega je za ta spor popolnoma vsejedno, je li toženec tožnici razen naznanila o rubežu šivalnega stroja dal na jedni ali dveh dopisnicah še kako daljno informacijo, in radi tega tudi ni preiskovati, je li prizivni, na drugi inštanci od tožnice uveljavljani prizivni razlog napačne dokazne ocene in pomanjkljivosti postopanja v tem oziru podan, je li toženec razen obvestila o rubežu šivalnega stroja pisal tožnici še drugo pismo.

Po povedanem zadene toraj krivda na izgubi stroja edino in le tožnico; iz svojega zadolženja ni ona zdaj več v stanu pogodbe izpolniti, ker je dobava stroja vsled prodaje postala nemogoča in ne more ona zbok tega zahtevati od toženca izpolnitve pogodbe.

Posledica tega pravnega nazora bila bi takojšnja in dokončna zavrnitev tožbene zahteve in ne le začasna. Ker pa toženec zoper začasno tožbeno zavrnitev ni vložil priziva, bila je le obnova prvosodne sodbe mogoča.

Tudi prizivna pritožba tožnice glede izreka o stroških, o kateri prizivnemu sodišču vsled njegovega pravnega nazora ni bilo soditi, je neutemeljena, kajti toženec, ki je prišel k okrajnemu sodišču brez pooblaščenca, bil je po § 42 c. pr. r. upravičen za škodo, nastalo mu na zamudi časa in za potne troške, terjati povračila; znesek 6 K in 4 K sta zato primerna in pravni lek zoper primernost teh po prvem sodniku odmerjenih pristojbin za priče po § 347 c. pr. r. je nedopusten.

F. P.

b) Tudi po soprogu, kakor upravniku imovine soproge storjena dejanja utemeljujejo posest soproge. Že prodaja stvari iz tuje posesti je motenje posesti.

Z menjalno pogodbo z dne 19. oktobra 1907 sta hotela zamenjati zakonska Š. svoje posestvo vl. št. 166 d. o. L. za parceli 274/20 in 274/21 d. o. V. Vsled pomote, ali pa tudi vsled namena toženega Lavoslava M. sta bili v pogodbo vzeti mesto teh parcel, parceli 274/16 in 274/17. Lavoslav M. je ostal zemljiško-knjižni lastnik parcel 274/20 in 274/21, je dne 20. julija 1912 prodal travo na teh parcelah v košnjo in dne 24. julija 1912 prodal ceło parceli sami Antoniji P.

Mož tožnice Emil Š. je pa bil parceli 274/20 in 274/21 povodom menjave s tožencem Lavoslavom M. ogledal in napravil pri teh parcelah kakor upravnik svoje žene napis »stavbišča na prodaj«, tudi je dal parceli v oskrbo predstojniku občine V. Od tega časa je bila tožnica v posesti parcel 274/20 in 274/21 ter je po predstojniku občine V. travo v košnjo prodajala.

Na podlagi teh izvajanj je vložila Sofija Š. dne 24. avgusta 1912 zoper Lavoslava M. tožbo radi motenja njene mirne posesti, češ, ker je v juliju 1912 povzročil košnjo na parcelah št. 274/20 in 274/21 d. o. V.

Okrajno sodišče v G. je tožbeni zahtevek zavrnilo. Pred vsem je poudarjalo, da tožnica osebno ni nikoli glede parcel 274/20 in 274/21 izvrševala posestnih dejanj, temveč samo njen mož Emil Š., torej ni mogla ona s tem, da je njen mož izvrševal posestna dejanja, pridobiti posesti teh parcel, nima torej aktivne legitimacije §§ 309. in 312. o. d. z.

Pa najsi bi tudi imela tožnica posest teh parcel ali jo izvrševala po posestnih dejanjih svojega moža, izgubila bi jo, ko je pridobila isto posest v dobri veri kupovalka Antonija P. Njen pooblaščenec Jožef S. je ogledal 10. ali 12. julija 1912 parceli, premeril dolžino in širino, zaznamoval kole-mejnike in je bila predaja in prevzetba teh parcel po besedilu § 3. kupne pogodbe izvršena s podpisom te listine od strani strank.

Če se pomisli, da je izvrševala v začetku meseca julija 1912 Antonija P. po svojem pooblaščenecu gori omenjena dejanja, tožba pa je bila 24. avgusta 1912 vložena, je reči, da za časa

tožbe ni bila tožnica v dejanski mirni posesti, ampak Antonija P. Slednjič je pa še pripomniti, da sklenjena obligatorna pogodba (kup, najemnina) sama na sebi ne more tvoriti motenja posesti.

Deželno kakor rekurzno sodišče v G. je ugodilo rekurzu ter tožbenemu zahtevku.

Vrhovno sodišče je z odločbo z dne 28. januarja 1913 opr. št. R VIII 533/12-2 revizijski rekurz toženca zavrnilo.

Razlogi.

V pričujočem sporu sta odločilnega pomena samo vprašanja, ali je bila tožnica v zadnji mirni posesti parcel št. 274/20 in 274/21 d. o. V. in ali je toženec motil posestni stan. Čisto pravilno je potrdila druga inštanca ti vprašanji. Ugotovljeno je, da je tožnice mož, ki je bil po razložbi tožnice prvotno sopridobitelj spornih parcel in kateremu se mora že po zakonu priznati svojstvo, da je upravnik njene imovine, v zadnjih treh letih po občinskem predstojniku T prodajal travo, prejemal kupno ceno in da je kupec pokosil ter tudi odpeljal travo. To ravnanje je smatrati za trdno posestno dejanje. Gre za stvarno posest; tožnica je po svojem možu razpolagala s pridelki travnika, s travo —, pri tem pa ni merodajno, ali je travo sama pokosila ali pa drugemu v košnjo prepustila. Nasprotno pa toženec niti sam ne trdi, da je v zadnjih letih izvrševal kakšna posestna dejanja na travniku.

Toženčevi trditvi, da je dalekosežnega pomena dejstvo, da je začetkom julija 1912 prešla posest in lastnina teh parcel že na Antonijo P., se ne more pritrditi. Ne glede na to, da se glasi v kupni pogodbi: »da je predaja in prevzem nepremičnine za izvršeno smatrati s podpisom kupne listine«, in je bila torej prevzem v posest šele 24. julija izvršena, z dnem, ko se je sklenila pogodba — preje sta se parceli samo ogledali in popisali — ni izprevideti, zakaj ne bi bilo moči tožiti toženca radi motenja tožničine posesti, saj je on po svojem priznanju vršil dejanja, ki tvorijo motenje posesti, in to v času med obhodom parcel po pooblaščenču Antonije P. Jožefu S. in med pismeno pogodbo, po zakonu je pa tožiti tistega, ki je posest svojevoljno motil (§ 339. o. d. z.). Do dobe, ko je toženec s prodajo trave segel v posestno pravico tožnice, ni Antonija P. vršila nobenih posestnih

dejanj na teh parcelah. Kar se pa tiče njenih lastninskih pravic na teh parcelah, je razprava o njih izključena po § 457. c. pr. r. v tem postopanju in je prepustiti tožnici, da eventualno v posebnem sporu reši lastninsko vprašanje z Antonijo P. To sedanjo tožbo je pa bila upravičena tožnica po § 339. o. d. z. vložiti zoper toženca in se zahteva tudi samo varstvo zadnjega posestnega stanu, ugotovitev in prepoved motenja; pozitivnega dejanja se niti ne zahteva, torej ni vresničenje tožbenega zahtevka nikakor nemožno, kakor to trdi toženec. Slednjič pa je tudi nepravilen nazor toženca, da se ne bi smelo njega tožiti, ampak vrtnarja St-ja, ki je pokosil travo. Toženec prezre tu, da je **on** bil, ki je svojevoljno prodal travo, do katere si tožnica pripisuje pravico, ter s tem motil posest tožnice, da je St., kateremu je travo prodal, travo pokosil.

Rekurzu ni bilo moči ugoditi.

B. Romih.

c) Komenda nemškega viteškega reda ni juridična oseba ter ni za dejanje zmožna.

Lastninsko tožbo, naperjeno proti komehdi nemškega viteškega reda v Metliki, sta obe nižji instanci (okr. sodišče v Metliki [C 112/13] in okr. sodišče v Rudolfovem [Bc 163/13]) zavrnila, češ, da je tožba glede osebe toženkine zgrešena, ker komenda nemškega viteškega reda sploh ne more biti pravni subjekt in zato tudi ni pasivno legitimirana.

Vrhovno sodišče je s sodbo z dne 20. januarja 1914, Rv VI 720/13 razveljavilo sodbe obeh nižjih sodišč, izreklo ničnost vsega poprejšnjega postopanja in tožbo zavrnilo.

Razlogi.

Pritrditi je nižjima instancama, da tožena komenda ni zmožna za dejanje in ne more samostalno pred sodiščem nastopati kot stranka ter zato tudi nima pravdne zmožnosti. Kot stranka bi mogla pred sodiščem samolastno nastopati le tedaj, ko bi bila ali juridična oseba: bodisi korporacija, bodisi zavod ali ustanova, ali pa bi bila premoženje, ki bi mu pristojalo svojstvo pravnega subjekta. Toda po določbah ces. pat. z dne 28. junija 1840 zb. j. z. šte. 451, urejajočega državno- in za-

sebnopravne odnošaje nemškega viteškega reda, čegar pravila iz leta 1606 so bila z Najvišjo odločbo z dne 16. julija 1839 »obnovljena in času primerno izpremenjena«, komend, tudi one v Metliki, ni moči uvrstiti v nobeno gori označenih skupin. § 4 navedenega ces. pat. odreja: »die zur Dotation des Oberhauptes des Ordens bestimmten oder zur Erhaltung der Ordensmitglieder gewidmeten Güter, Kapitalien, Rechte, Gefälle und Einkünfte bilden das mit dem Lehensbände gegen unser Kaiserhaus behaftete Gesamteigentum des deutschen Ritterordens; seine unbeweglichen Güter können ohne landesfürstliche Genehmigung weder verpfändet noch veräußert werden«. Navedeno Najvišje potrdilo z dne 16. julija 1839 pa v poglavju VII. »kako naj vitez podeljeno mu redovno komendo uživa« odreja, da se vitezi odvežejo preje obstoječe dolžnosti, da bi morali podeljene jim komende sami upravljati in tamkaj stanovati, da jim pristoja sicer naslov podeljenih jim komend, ne pa komendni dohodki, mesto katerih naj dobivajo denarne deputate iz redovne pokrajinske blagajne (Balleikasse) in da naj upravljajo komende deželni komturji posameznih pokrajin (Balleien) s svojimi uradniki; § 6. tega poglavja določa, da upravlja deželni komtur avstrijske redovne pokrajine ne-le deželno komendo dunajsko z njenimi pritklinami, marveč tudi vse v § 5 navedene komende in sicer one v Ljubljani, Veliki Nedelji, Brežah, Sandhofu, Metliki, Črnomlju, Meretincih in Novem mestu, od katerih komend imajo komturji zgolj le naslov.

Iz tega sledi, da komenda ni nikakor tvorba s pravno osebnostjo ali posebnim premoženjem, marveč da ima dandanašnji edino le zgodovinski in upravni pomen. Kot komenda se označuje, sledeč stari zgodovinski razdelitvi redovnih posestev v pokrajine (Balleien) in komende, od deželnega komturja upravljano redovno okrožje, čegar dohodki služijo v dotacijo poljubnega viteza in ki daje le naslov posameznim komendatorjem. Na tem naziranju ne more v predmetnem sporu ničesar izpremeniti od tožnice uveljavljani vpis v deželno desko kranjsko. V imovinskem listu nahajajoči se nadpis »deutsche Ordenskommende in Möttling« je le označba v zmislu § 6. zak. z dne 15. marca 1874 dež. zak. za Kranjsko štev. 12, dočim se iz vpisa v lastninskem listu »ein jeweiliger Kommendator« ne more ničesar izvajati za pravno osebnost komende.

Ako pa po tem, kar se je pravkar navedlo, komenda ne more biti pravni subjekt, tedaj ne more biti zmožna, nastopati samostalno kot stranka, in zato tudi ni zmožna za pravdo. Komende torej tudi ni možno tožiti (§ 1 c. pr. r.). Radi tega bi bilo moralo že prvo sodišče, ne da bi bilo razpravljalo o vprašanju pasivne legitimacije, ki je bistveno različno od vprašanja glede pravnice zmožnosti in ki ga je rešiti po načelih materialnega prava, čim je zaznalo nedostatek pravnice zmožnosti, tožbo zavrniti in izreči ničnost postopanja (§§ 7, 230 c. pr. r.). Ker tudi prizivno sodišče, potrjujoč prvo sodbo, tega ni storilo, bilo je v zmislu § 7 c. pr. r. razsoditi, kakor se je gori zgodilo.

Dr. J. P—c.

d) Odstop vrstnega reda za hipotekarno terjatev pred pravico uživanja ne učini po zmislu § 512 o. d. z. po sebi uživalčeve obveze za plačevanje obresti od terjatve, kateri je bila dana prednost.

Na tožnikovem zemljišču, kupljenem 9. junija 1911, so bila vknjižena tale bremena:

1) Zastavna pravica za terjatev upnice X v znesku 13.000 K s 6% poluletno naprej plačljivimi obrestmi, in sicer dne 4. marca 1911. 2) Pravica uživanja celega zemljišča v korist toženk, in sicer z dne 14. aprila 1901. Za prvo terjatev je zaznamovan odstop vrstnega reda.

Toženke so plačevale redno obresti od terjatve, ki je vknjižena v korist upnice X, odrekle pa so navzlic opominov plačilo dne 2. marca 1913 zapalega obroka v znesku 407 K 08 h. Plačal je te obresti tožnik kot lastnik posestva, da prepreči izterjanje izvršilnim potom. S tožbo zahteva sedaj tožnik povračilo tega zneska od uživalk posestva temeljem §-a 1042 obč. drž. zak. z ozirom na § 512 o. d. z., češ, da so toženke obvezane plačevati obresti z ozirom na odstopljeno prednost vrstnega reda zlasti zato, ker je tožnik pridobil posestvo v dobri veri v zemljiško knjigo.

Toženke, ki odklanjajo plačilo, navajajo, da je bila vknjižena pravica do uživanja posestva, čigar dohodki znašajo 2411 K, že 14. aprila 1901, vsled česar velja v polni meri določba § 512 o. d. z., in da so z odstopom vrstnega reda prepustile upnici X zgolj pravico, da se ta krije iz morebitnega skupila na prvem

mestu, da se pa niso obvezale plačevati obresti ne ustmeno ne pismeno; plačevale so jih le iz nevednosti in zapeljane v zmoto.

Okrajno sodišče v Trstu. (C V 1001/13) je ugodilo tožbenem zahtevku s to utemeljitvijo:

Tožba je oprta na določbo §-a 1042 o. d. z. Z ozirom na priznanje toženk, da je imela terjatev upnice X prednost pred pravico uživanja že takrat, ko je tožnik kupil posestvo, sledi, da so toženke dolžne plačevati obresti v zmislu §-a 512 o. d. z., ker so prevzele glasom te določbe nase vsa na posestvo vpisana bremena. To je bilo znano tudi toženkam, ki so ravno vsled tega plačale brez ugovora že tri zaporedne obrestne obroke in sicer tudi še potem, ko je tožnik kupil posestvo. Uživalke so bile torej dolžne plačati tudi obrok z dne 2. marca 1913; ker so se branile, je plačal tožnik, da prepreči izvršbo na posestvo. Zato mu morajo toženke povrniti vtoženi znesek, ki glede visokosti ni sporen. Nemerodavno je, da toženke niso prevzele nobene obveze, ker so obvezane plačati po zakonu. (§ 512 o. d. z.).

Deželno prizivno sodišče v Trstu (Bc 290/13) je zavrnilo priziv, ker je v korist upnice X vknjižena zastavna pravica ne le v varnost glavnice ampak tudi obresti, za katere je odstopljen vrstni red enako kakor za glavnico, vsled česar je ustvarjen z odstopom vrstnega reda oni dejanski položaj, kakor če bi bila vknjižena zastavna pravica za terjatev upnice X že takrat, ko se je vknjižila pravica uživanja; opravičena je torej uporaba §-a 512 o. d. z. in utemeljen tožbeni zahtevek v določbi §-a 1042 o. d. z.

Vrhovno sodišče je ugodilo reviziji toženk z odločbo od 14. februarja 1914 opr. št. Rv VIII 57/14 in je zavrnilo tožbeni zahtevek iz teh razlogov:

Glasom jasne določbe § 512 o. d. z. je uživalec nepremičnine, obremenjene s hipotekami, dolžan, da plača obresti vknjiženih glavnice le, če je vknjižena zastavna pravica za dotične glavnice že ob času, ko se je izvršila vknjižba pravice uživanja na nepremičnino. Tukaj pa je nesporno, da je bila pravica uživanja vknjižena za toženke pred zastavno pravico za terjatev upnice X. Tožnik tudi sam priznava, da toženke niso prevzele nobene obveze za plačilo spornih obresti ne nasproti zemljiško-knjižni upnici, ne tožniku samemu nasproti.

Pri tem položaju ni prav nobene juridične podlage, da bi se toženke obsodile v plačilo vtoženega zneska, katerega je tožnik plačal omenjeni upnici kot dne 2. marca 1913 zapali obrestni obrok. Uživalka se sicer odstopile po lastnem priznanju zemljiškoknjižni upnici prednost njeni, sedaj na prvem mestu vknjiženi terjatvi v znesku 13.000 K s 6% obrestmi pred svojo pravico uživanja, toda s tem niso prevzele prav nobene obveze za plačilo obresti te zemljiškoknjižne postavke. Iz zemljiške knjige pa je razvidno, da se je vknjižba zastavne pravice izvršila po že vknjiženi pravici uživanja, to tudi potem, ko se je vpisala zemljiškoknjižna zaznamba odstopljene prednosti. Ta odstop ima le ta pomen in učinek, da gre zemljiškoknjižni upnici X z ozirom na prednost v vrstnem redu zgolj pravica, kriti se iz skupila za nepremičnino pred uživalkami. Iz dejstva končno, da so toženke plačale brez ugovora tri obroke, ne more tožnik izvajati prav nobene pravice zase.

Pravno naziranje prizivnega sodišča je torej pomotno, ugoditi je bilo reviziji v zmislu § 503 št. 4 c pr. r. in zavriniti tožbeni zahtevek.

Dr. Ferluga.

B. Kazensko pravo.

a) Dejstvo, da je dolžnik zapustil svoje bivališče, predno je plačal dolg, se utegne značiti kot goljufija le, če je dokazan namen, oškodovati upnike.*)

(Odločba kasacijskega dvora od 17. februarja 1914 opr. št. Kr. III 32/14 vsled ničnostne pritožbe v obrambo zakona.)

Glasom zadevnih spisov je bil 22letni delavec A s pravomočno sodbo okrajnega sodišča krivim spoznan prestopka goljufije po § 461 k. z., ker je z zvitim prigovarjanjem, da hoče in da more plačati, B-a in C-a v zmoto pripravil, vsled katere naj bi ta dva na svojem imetju trpela 200 K nepresegajočo škodo ter je imel v istini škode B 18 K 54 h, C pa 8 K 96 h. Zaradi tega je bil obdolženec obsojen po §§ 460, 266 k. z. za tri dni v hudi zapor, poostren z enim postom, in v povračilo škode B-u in C-u.

V razlogih je zgolj to izrečeno, da je krivdorek oprt na obtoženčevo priznanje in na pričevanje B-a in C-a, s čimer je

*) Glej tudi odločbo v „Slov. Pravniku“ 1. 1914, stran 150.

dokazano v izreku sodbe označeno dejanje, ki tvori dejanski stan goljufije. Priča *B* je povedala le to, da je obdolženec bil pri njem tri tedne na hrani, da je prvi teden pravilno plačal, tretji teden pa izginil, ne da bi bil plačal dolg v znesku 18 K 54 h. V bistvu enako je povedal *C* glede pri njem v znesku 8 K 96 h naraslega dolga za nogavice, hlače, klobuk in pijačo. Obdolženec je priznal, da je pač napravil navedeni dolg, zanikal pa izrecno namen, oškodovati svoja upnika, ter izjavil, da bode svoj dolg po možnosti poravnal, kakor hitro se bo vrnil od vojakov, kamor je bil poklican.

Iz tega pa jasno sledi, da je ozir na priznanje obdolženčevo v nasprotju s spisi, saj kar se tiče namena škodovati, in da tudi izpovedbi oškodovancev ne potrjujeta obtoženčevega goljufivega namena. Zaradi tega pa golo sklicevanje na ta dokazila sploh ni po predpisu zakona (§ 270 št. 7 k. pr. r.) o utemeljevanju krivdoreka. Sodba je torej nična v zmislu § 468 št. 2 oziroma § 281 št. 5 k. pr. r. ker za izrek glede odločilnih dejstev niso navedeni razlogi; vrhu tega se pa sme opravičeno domnevati, da je sodišče pravnopomotno videlo dejanski stan goljufije že v dejstvu, da obdolženec ni plačal svojih dolgov, ko je zapustil svoje bivališče. To dejstvo se bi moglo smatrati za goljufijo le, če bi bilo ugotovljeno, da je obtoženec imel namen, svoje upnike oškodovati na njih lastnini ali na drugih pravicah že takrat, ko je jemal na upanje.

R—i.

b) Lažna prijava zbog uvrede Veličanstva osniva u isto doba zločin uvrede Veličanstva (§ 63 kaz. zak.) izločin potvore (§ 209 kaz. zak.), a eventualno i zločin krivog svjedočanstva pred sudom (§§ 197, 199 kaz. zak.). — O računanju istražnoga zatvora u kaznu.

(Rješenje c. k. kasacionoga dvora u Beču od 5. decembra 1913., posl. broj kr. IX 173/13 13/4.)

Presudom c. k. okruž. suda u ... bio je S. P. zbog jednog jedinog čina priznat kriv zločina po § 63, 200 i 197, 199 a) kaz. zak. te osuđen po § 34, 35, 210 i 54 kaz. zak. na primjerenu kaznu.

Protiv te presude podigao je optuženi ništovnu žalbu u pogledu zločina po §-u 63 kaz. zak. i priziv radi neuračunanja istražnoga zatvora.

C. k. vrhovni kao kasacioni dvor odbio je oboje, a prihvatio je priziv c. k. državnoga odvjetništva protiv mjere kazni, s ovih razloga :

Žalba ništavosti napada izreku o krivini samo u pogledu zločina po § 63 kaz. zak. te, oslanjajući se na br. 9 a § 281 kaz. post., ističe u tom pravcu, da optuženik, kad je imao namjeru da potvori druge, okrivljujući ih zbog izmišljenih izjava, što vrijedjaju poštovanje prema Cesaru, istodobno nije mogao imati zlu namjeru (§ 1 kaz. zak.) da i sa svoje strane povrijedi poštovanje prema Cesaru. Inače da se dolazi do nemogućega posljeka, da i onaj, koji dađe na zapisnik, unese u optužnicu ili presudu riječi što povredjuju poštovanje prema Cesaru, izrečene od drugih, počini zločin uvrede Veličanstva, jer je svijestan, da te riječi povredjuju poštovanje. Kažnjivo da može biti kao zločin samo ono djelo, što je počinjeno zlom namjerom § 1 kaz. zak., a da ta namjera u ovom slučaju postoji samo za zločin potvore, a ni-pošto za zločin po § 63 kaz. zak.

Ali žalba zaboravlja pritome, da se zla namjera potrebna za zločin o §-u 63 kaz. zak. može obistiniti već onda, kada je izjava učinjena u spoznanju, da ona vrijeda poštovanje prema Cesaru. Što se uvredljivu izjavu prikazuje tobože kao izjavu druge osobe, a ne kao vlastit nazor, ne izključuje u nazočnom slučaju zlu namjeru, kad je ta izjava bila izmišljena u spoznanje uvrede Cesara, njom zasnovane. Drugojače bi stvar stajala samo onda, kad bi ta druga osoba zbilja bila izustila izjavu pripisanu joj, jer bi u tom slučaju dužnost, da se pred vlasti kaže istina, isključila mogućnost, da se u opetovanju izjave što vrijeda poštovanje prema Cesaru, nazrije što protivazakonita, te isključilo i zlu namjeru po § 63 kaz. zak.

U nazočnom je pak slučaju u presudi utvrđeno, da potvoreni J-i M. B. nijesu izustili riječi, stavljene im u usta od optuženika, radi česa se postopanje optuženikovo prikazuje protivazakonito pa dosljedno i namišljeno u cijelome svome opsegu. U tim pa prilikama konačna namjera upravljena na potvoru, kao no povod činu, što je neodlučan za prosudjenje stvari, ne isključuje da se čin upiše u grijeh kao uvreda Veličanstva, dok se — kao u uvom slučaju — u ostalom obistinjava činjenično stanje toga zločina.

Kako nema istaknutog razloga ništavosti, bilo je odbiti žalbu kao netemeljitu. — —

Prizivu optuženika u pogledu neuračunanja istražnoga zatvora u udarenu mu kaznu nije bilo udovoljiti, jer je optuženik po utvrđenju presude već neposredno iza proglašenja zaključka o prethodnom zatvoru pokušao da pobjegne, a sutradan zbilja i pobjegao iz zatvora, pa se, s obzirom na te okolnosti ne može ustvrditi, da je bez vlaste krivnje bio u istražnom zatvoru.

Opravan je naprotiv priziv državnega odvjetnika protiv mjere kazni. — —

Po „Mjesečniku“.

Izpred upravnega sodišča.

a) Kolavdacija ali postavitvev jezilne mere ne osnuje naknadne odobritve dejansko izvršene vodne naprave, ki se ne sklada s prvotnim projektom. — b) Pri vodnih napravah svojevoljno izvršene novote odpraviti in narediti konsenzu primerno stanje, je dolžan vsakočasni posestnik vodne naprave, četudi sam ni spremenil konsenzu primerne stanja vodne naprave. — c) Po vodopravnem zakonu za Kranjsko se vodne pravice ne morejo priposestovati. — d) Stranka, ki tekom vodopravne razprave ni grajala izvedeniškega izvida in mnenja, je tudi v nadaljnjem postopanju prekludirana s tozadevnimi ugovori.

Posestnik A. T. ima na Savi pri Tacnu jezilno napravo. To napravo je dovolilo okrajno glavarstvo v Ljubljani z dekretom z dne 1. februarja 1877, št. 1691 med drugim s pogojem, da se mora v jezu napraviti v dolžini 10 m 1 m globoka odprtina.

Leta 1911. so se nekateri mejaši pritožili pri okrajnem glavarstvu, češ, da je A. T. jez samovoljno zvišal, in da vsled tega voda preplavlja njihova nad jezom ležeča zemljišča. Na to pritožbo je odredilo okrajno glavarstvo razpravo na licu mesta, ter je povabilo lastnika jezu in pa prizadete mejaše. Pri tej razpravi je ugotovil tehnični izvedenec, da odprtina v jezu ni povsod 1 m globoka, ampak mestoma samo 70 cm, in da radi tega jezilna naprava ne ustreza predpisom odobrilnega dekreta. A. T. je vzel ugotovitev tehničnega izvedenca na znanje ter obljubil,

da bo odprtino v jezcu tako preuredil, kakor predpisuje odobrilni dekret.

Z rzsodbo z dne 10. oktobra 1911, št. 27.077 je okrajno glavarstvo na podlagi § 50 v. z. A. T.-u naročilo, da mora odprtino v jezcu na predpisano globočino 1 m znižati, ter mu je naložilo plačilo komisijskih stroškov.

Proti tej rzsodbi vloženo pritožba je zavrnila deželna vlada v Ljubljani. V stvarnem oziru ugotavlja deželna vlada, da ima z odobrilnim dekretom iz leta 1877 predpisana odprtina v jezcu namen, olajšati splavljanje gruščca iz gornjega v spodnji tok Save, ozir. preprečiti ali vsaj omejiti tvorbo gruščaric. — Spremembe, ki so se po letu 1877. napravile na jezcu, ne ustrezajo temu namenu, ker ne omogočajo v zadostni meri splavljanja gruščca in vsled tega ne zabranjujejo nabiranja gruščca nad jezom. V dekretu iz leta 1877. predpisana odprtina je neobhodno potrebna, da se zabrani nadaljnje obrežnim zemljiščem kvarno zoženje rečne struge. — Glede izreka o plačilu komisijskih stroškov se sklicuje deželna vlada na § 6. kranjskega vodopravnega zakona.

Rzsodbo deželne vlade je potrdilo poljedelsko ministrstvo s pristavkom, da je A. T. pri komisijski razpravi sam obljubil, da bo prostovoljno znižal odprtino v jezcu na predpisano globočino.

Proti tej rzsodbi vložena pritožba A. T.-a je c. kr. upravno sodišče zavrnilo deloma radi nedopustnosti, deloma radi neutemeljenosti (24. marca 1914 št. 292).

Razlogi.

Pritožnik ugovarja, da predmetni jez svoj čas ni bil zgrajen natančno po predpisih odobrilnega dekreta iz leta 1877.; napravile so se pač odprtine v jezcu, ne pa tako, kakor je bilo predpisano; oblastvo je tako napravljeni jez naknadno odobrilo in leta 1905. postavilo jezilno mero. Vsled tega je smatrati napravo, ako tudi ni zgrajena po prvotno odobrenem načrtu, za naknadno odobreno. Pri presoji ugovorov prizadetih mejašev ni bilo upoštevati prvotnega konsenza, temveč naknadno kolavdacijsko odobrilo. Leta 1877. zgrajena jezilna naprava obstoja v prvotnem stanju že 35 let brez vsakega ugovora, zato je faktični stan s

priposestvovanjem zadobil pravno podlago. Radi tega je nezakonito naročilo, da se mora jezilna naprava spremeniti in postaviti v stanje, ki je primerno konsenzu iz leta 1877.

Upravno sodišče ne more pritrditi temu pravnem nazoru. Kolavdacija in postavitve jezilne mere ne osnujeji naknadne odobritve vodne naprave, ki ni bila zgrajena po prvotno odobrenem projektu.

Po § 74. kranjskega vodopravnega zakona se morajo politična oblastva glede vseh vodnih naprav prepričati, ako se ujemajo s podeljenim dovolilom ter morajo ukazati, da se morebitni nedostatki odpravijo.

Ta nadzorstvena pravica političnih oblastev ne velja samo za čas neposredno po izvršitvi naprave. Tudi takrat, kadar je bila naprava, ki se ne ujema z dovolilom, brez ugovora kolavdirana, je vodno oblastvo upravičeno ukazati, da se šele pozneje in sicer kadarkoli si bodi, opaženi nedostatki in razlike od prvotnega dovolila odstranijo, ter sme zahtevati, da podjetnik izpolni dolžnosti, ki so se mu naložile povodom dovoljenja.

Po §§ 6. in 26. kranjskega vodopravnega zakona je posestnik vodne naprave trajno zavezan vzdrževati svojo napravo v stanju, ki je primerna dovoljenju. Dolžnostim, ki mu jih nalaga dovolilo, se ne more odtegniti z izgovorom, da se svojčas povodom kolavdacije ni ugovarjalo stanju njegove naprave. Po konsenzu naložene sporne dolžnosti se ne morejo spregledati potom kolavdacije, temveč le potom novega konsenznega postopanja; gre namreč za spremembo projekta, ki je zanjo treba dovoljenja, ker zadeva ta sprememba tuje pravice. Istotako pravnih razmer ne more spremeniti postavitve jezilne mere.

Da pa tudi 35letni obstoj predmetne jezilne naprave ne daje pravice, da sme ostati ta naprava še nadalje nespremenjena in da vodopravni zakon sploh ne priznava priposestvovanja pravice do obstoja naprav, ki niso po odobrilnem projektu zgrajene, je upravno sodišče v podobnih slučajih že opetovano izjavilo, tako n. pr. v rzsodbi z dne 16. marca 1911 št. 2647; Budw. št. 8113, A. Tozadevno v pritožbi zastopano naziranje nasprotuje temeljnemu pravilu, da se mora vsaka naprava konsenzu primerno izvršiti, in da mora posestnik vodne naprave spolnjevati vsak čas dolžnosti, ki so zvezane z vodopravnim dovolilom.

Nadaljni ugovor meri na to, da dolžnosti, izvirajoče iz konsenza iz leta 1877. sploh niso bile naložene pritožniku, temveč njegovemu predniku in da bi se radi tega smela zaukazati upostavitve konsenzu primerne stanja v zmislu § 50. v. z. samo njegovemu predniku kot pravemu krivcu, ne pa pritožniku.

Upravno sodišče zastopa nasprotno pravno naziranje. Po njegovem naziranju je dolžan odstraniti naprave, ki niso primerne dovolilu, oziroma upostaviti konsenzu primerno stanje vsačasni posestnik vodne naprave, ako tudi sam ni spremenil konsenzu primerne stanja naprave.

Ta dolžnost je posledica stvarnega značaja vodopravnih pravic (§ 12. v. z.) Prvtako, kakor prehajajajo na naslednika prvotnega lastnika vodne naprave vse z vodopravnim dovolilom zvezane pravice, prehajajo nanj (§ 6. v. z.) tudi vsi te pravice omejujoči pogoji in dolžnosti. § 50. v. z., ki se nanj sklicuje pritožnik in ki urejuje pravne posledice prestopkov, v tem slučaju ne pride v poštev.

Končno zavrača upravno sodišče ugovore, da so nedopustni proti izvidu ozir. mnenju, ki ga je podal tehnični izvedenec povodom komisijonalne vodopravne razprave. Pritožnik graja v prvi vrsti, ker se ni ugotovilo, dali je res vzrok nabiranja grušča dejstvo, da se ni napravila v jezu predpisana odprtina; dalje ker se ni ugotovilo, kako daleč sega nabiranje grušča, ker se ni izmerila vodna brzina, globočina in množina pri raznem vodnem stanju in ker izvedenec svojega mnenja ni utemeljil v tehničnem oziru.

Sodni dvor vztraja na stališču, da stranka tekom nadaljnega postopanja ne more izpodbijati tehničnega izvida, ako ga ni grajala že pri vodopravni razpravi sami. Ta nazor, ki temelji v načelu koncentracije vodopravne razprave (§ 62. v. z.) je zastopalo upravno sodišče n. pr. že v svojih razsodbah z dne 27. januarja 1913 št. 1128, B. 1505 A. in z dne 14. januarja 1908 št. 379, 5647 A.

Ker pritožnik izvedeniškemu mnenju pri vodopravni razpravi sami ni ugovarjal, teh ugovorov tudi pozneje ne more več uveljaviti.

Dr. B. S.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. marca 1915.

— (Kronika društva „Pravnika“.) Odbor je imel dne 6. t. m. sejo, katere se je na povabilo udeležil tudi g. sodni svetnik Regally. Na podlagi novega poročila načelnikovega se je sklenilo, da se opusti namerjani ponatis konkurznega reda itd. iz Državnega zakonika za društveno zbirko slovenskih zakonov, da se pa priredi o primernem času samostalna izdaja konkurznega reda itd. v slovenskem jeziku.

— (Osebne vesti.) Podeljen je naslov senatnega predsednika predsedniku deželnega sodišča dr. Maksu pl. Ivichichu v Gradcu, značaj dvornega svetnika višjega sodišča svetniku Antonu Gironcoliju pl. Steinbrunnu v Trstu, obema o priliki upokojitve. — Imenovani so za sodnike v okrožju višjega deželnega sodišča v Gradcu avskultantje: Gustav Barlé, dr. Janez Hojnik, dr. Janez Krašek, dr. Janez Močnik, dr. Matija Zorjan, dr. Fran Ženko, dr. Alojzij Lešnik; za avskultante v okrožju višjega deželnega sodišča v Gradcu pravni praktikanke: dr. Valentin Slamnig, dr. Jakob Prešern, Friderik Schmindinger, Janez Košan in Fran Kostanjevec. — Otvorila sta odvetniško pisarno: dr. Fran Jerala v Škofji Loki in dr. Nikolaj Bjelovučić v Trstu. — Službi sta se odpovedala notarja Ignacij Gruntar v Ribnici in Luka Svetec v Litiji. — Preselil se je odvetnik dr. Matej Senčar iz Laškega trga v Ptuj. — Umrli so: Ivan Kerč, sodnik na Vrhniki, dr. Friderik Vrančič, avskultant v Ljubljani, dr. Leopold Jerovšek, okrajni sodnik v Cerknem, dr. Matej Aršič, sodnik na Krku, dr. Andrej Sošič, odvetniški kandidat v Trstu, dr. Josip Gorički, odvetnik v Gor. Radgoni, dr. Albin Poznik, notar v Novem mestu.

— (Notarska zbornica v Trstu.) Izvoljeni so bili v tržaško notarsko zbornico: dr. I. Quarantotto za predsednika, za člane med drugimi: dr. I. pl. Zencovich in V. Rumer, za namestnika dr. A. Rumer.

— (Na bojiščih padli pripadniki justičnih poklicev.) Ukaznik justič. ministrstva z dne 23. pr. m. objavlja na odličnem, črno obrobljenem mestu prvi seznam onih mož, ki so „zapustili svoje tiho delo v službi pravosodja in žrtvovali svoje življenje za obrambo domovine“. Razvrščeni so po naslednjih oddelkih: 1. Sodniški in državnopravniški uradniki (48 oseb). 2. Pisarniški in kaznilniški uradniki (6). 3. Sluge in pazniki (9). 4. Odvetniki in odvetniški kandidati (35). 5. Notarji in notarski kandidati (5). V „Slov. Pravniku“ doslej iz naših krajev niso bili zabeleženi: dr. vitez pl. Sombor, avskultant v graškem okolišu, Avgust Kalan, višji paznik kaznjencev v Rudolfovem, dr. Andrej Fessl, odvetnik v Beljaku, dr. Karl Fischer, odvetniški kandidat v Gradcu, dr. Frid. Gastwirth, odvetn. kandidat v Trstu, dr. Rud. Ventin, odvetn. kandidat na Krku, dr. Eug. Schocher, notarski kandidat v Gradcu, in dr. Hugo Volleritsch, notar. kandidat v Slov. Bistrici.

— (Odvetniki pa črnovojniška služba.) C. kr. ministrstvo za deželno brambo določa z razpisom od 26. januarja 1915 dep. VII. št. 7552, da bodo tisti odvetniki, ki pri prebiranju niso bili spoznani sposobnimi za črnovojniško službo z orožjem, a hočejo stopiti v vojaško upravno službo, imenovani za dobo vojne črnovojniškimi upravnimi uradniki, ako se pokaže potreba. Nameščeni dobe vojaško obleko in šaržo v 11. činovnem razredu. Prošnje, katerim je priložiti črnovojniško legitimacijo, naj se vložijo pri tisti deželnoobrambeni skupini c. in kr. vojaškega poveljstva, v čegar področju prositelj prebiva.

— († dr. Ivan Ružič.) Umril je dne 22. januarja t. l. v Zagrebu odvetnik dr. Ivan Ružič v 66. letu svoje dobe. Pokojnik je spadal med prve hrvatske pravnike in rodoljube ter gojil tudi iskrene simpatije slovenskemu narodu. V svoji mladosti se je mnogo učil, tako pravoslovja v Parizu, Heidelbergu, Berlinu in na Dunaju, kjer ga je slavni Lorenc pl. Stein nagovarjal, naj bode docent na vseučilišču dunajskem. Še dijak je prepotoval Francijo, Nizozemsko, Švico in Italijo. Od l. 1876 do l. 1888 je bil javni beležnik in odvetnik v Belovaru. Potem se je združil s svojim bratom, tovarnarjem na Reki, in prepotoval Malo Azijo. L. 1891 se je udeležil pravniškega shoda v Rimu in pri tej priliki nakupil mnogo slik italijanskih mojstrov, katerih večji del (33) je poklonil Strossmayerjevi galeriji slik. L. 1905 je postal odvetnik v Dugem selu in se l. 1907 preselil v Zagreb. Bil je več dob narodni zastopnik in deloval vsestransko za gospodarski in kulturni napredek hrvatskega naroda. Zalagal je iz svojih sredstev ljudski list „Hrvatski narod“, ki je bil osobito razširjen med seljaštvom. Osnoval je v Zagrebu „udrugo postolara“ in „stolarsko udrugo“, konečno pa tudi „Katoličko gospodarsko udrugo“. Gojil je tudi znanstvo in napisal celo vrsto bistroumnih razprav za „Mjesečnika“, osobito o kazenskem pravu in kazenskopravnem redu. Zadnjih 15 let je sestavljal obsežno delo o hrvatski pravni zgodovini. Izdal je l. 1903 uvod temu delu pod naslovom „O staroj i novoj pristojbini Hrvata“. Pokojnika visoko izobraženost in resni idealizem smo o raznih prilikah spoznavali tudi v Ljubljani. Čast njegovemu spominu!

— (Agende c. kr. vrhovnega sodišča) se očitno krčijo, kakor poroča češki „Pravnik“ iz zanesljivega vira. Poprej je bilo treba na teden po dva, časih tudi tri dni za nejavne seje, da so se rešile revizije, recurzi i. dr. Bilo je le revizij 200 do 250. Sedaj zadostuje le eden dan, ker se je skrčilo število revizij na 70—80 v enem tednu. Vzrok je deloma novela o razbremenitvi sodišč (prememba § 502 c. pr. r.), nadalje občna stagnacija v prometu, moratorij in vojna sploh, ki že več mesecev ne pripušča, da bi iz Galicije in Bukovine prihajali sodni akti na Dunaj. Vsled te olajšave za člane vrhovnega sodišča bodo mogoče obrniti večjo pozornost na enotnost judikature. Za bližnjo dobo, piše imenevani list, je pričakovati večje število plenarnih odločb.

„Slovenski pravnik“ izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva „Pravnika“ brezplačno; za nečlane pa velja za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Dr. Ed. Volčič v Novem mestu (Kranjsko)

je za društvo „Pravnik“ v Ljubljani uredil ter se dobivajo pri knjigotržcih naslednje pravne knjige:

a) knjige slovenske:

Civilnopravni zakoni (IV. zvezek „Pravnikove zbirke“) z obširnimi slovenskim in hrvaškim stvarnim kazalom; z odvetniškima tarifoma l. 1897. in 1909 ter z dopolnilom za l. 1906—1910 krog 1000 strani, vez. à K 8.—

Dopolnilo Civilnopravnim zakonom za leta 1906 do 1910 K 1.20.

Odvetniški tarifi od 11. dec. 1897 in 3. junija 1909, določila o rabi slovenskega in hrvaškega jezika pred sodišči, sodne pristojbine, broš. à K 1.80.

Nova odvetniška tarifa od 3. junija 1909 s alfab. stvarnim kazalom K —.80.

Nova odvetniška tarifa v obliki stenskega plakata K —.80.

Zakoni o javnih knjigah, (V. zv. Pravnikove zbirke), I. in II. del, vez. à K 6.—

Zakoni o javnih knjigah, I. del, vez. à K 3.20.

Zakoni o javnih knjigah, II. del, vez. à K 3.20.

Tabela o zemljiškoknjžni kolokovnici K —.60.

Zakon o dovoljevanju poti za silo, s pojasnili à K —.40.

Pristojbinske olajšave ob konverziji hipotecnih terjatev, à K —.80.

Predpisi o razdelbi in ureditvi ter o zlozbi zemljišč, à K 2.—

Predpisi o obrambi poljščine, à K —.80.

Kazenska določila iz teh predpisov, à K —.20.

Zakoni o nespornem sodstvu (VI. zvezek Pravnikove zbirke), 44 tisk. polj, vez. à 7 K. —

Posebej se iz te knjige dobivajo broširani: Sodni depoziti, K 1.60; Predpisi o notarskih pristojbinah in zapovedanih not. spisih, K —.80; Pristojbine o zapuščinah, K —.80; Županstvom izročena opravila sodišč, T—40.

b) knjige hrvaške:

Zakoni o javnih knjigama I. dio (A), vez. à K 3.60.

Zakoni o javnih knjigama I. dio sa II. dijelom (slovenski), ukupno vezano à K 6.—

Zakon o dozvoljevanju prijekih puteva, sa tumačem, à K —.40.

Tabela o zemljišničkoj biljevini, à K —.80.

Društvo „Pravnik“ v Ljubljani izdaja mesečnik „Slovenski Pravnik“, v katerem so slovenski in hrvaški članki pravne vsebine; list stane 10 K na leto.

Isto društvo je izdalo še naslednje pravne knjige:

Kazenski zakon (I. zv. Prav. zb.), uredil dr. J. Kavčič, vez. K 5.60.

Kazenskopravni red (II. zv. Prav. zb.) dr. J. Kavčič, vez. K 6.—

Izvršilni red (ovršni postupnik) (III. zvez. Prav. zb.), uredil Iv. Kavčič, K 7.—

Državni osnovni zakoni in drugi ustavni in upravni zakoni, uredil Stefan Lapajne, vez. 6 K (VII. zv. Pravnikove zbirke).

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštnemu povzetju, tako da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 h poštnine v gotovini ali v poštnih znamkah.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1914	K	740,000.000.—
Vlog	„	44,500.000.—
Rezervnega zaklada	„	1,330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in obrestuje po

4¹/₂ 0/0

brez odbitka. Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične
domače hranilnike.